

Kovács Richárd

ÚJ NAGY BARLANG A PILISBEN Vacska-Rejtektút-barlangrendszer

ÖSSZEFOGLALÁS

Az ARIADNE Karszt- és Barlangkutató Egyesület és a Szent Özséb Barlangkutató Csoport szoros együttműködésben 2008 júniusa és decembere között 2400 m hosszúságot és 104 méteres vertikális kiterjedést elérő barlangrendszert tárt fel a Pilis-hegységben található Csévi-szirteken. Ezzel a nem mindennapi sikerrel alig fél év alatt országos szinten a 20. leghosszabb barlanggá lépett elő. A szomszédos Leány–Legény–Ariadne-barlangrendszerhez hasonlóan a karsztvízszint alatti oldódással kialakult térbeli labirintus képződményekben rendkívül gazdag. A gyakori 1–2 m magas cseppkőgyertyák, változatos lefolyások, zászlók, függőcseppkövek mellett a kisebb-nagyobb tetarata medencékben nagy számban található barlangi gyöngy is. Külön érdekesség még egy löszbe vágódott 4 m széles és 2 m mély kanyon.

Előzmények

Az ARIADNE Egyesület 1991 óta végez sikeres feltáró és tudományos kutatásokat a Csévi-szirtek barlangjaiban, melynek eredményeképpen 2008-ig több mint 5 km új járatot fedeztünk fel, valamint nagyobb barlangösszekötések is történtek. A Vacska-barlang bejáratát még 1999-ben egy vadmacskát követve találtuk meg, majd rövid bontással egy 13 m hosszú, szűk kis hasadékot tártunk fel. Akkoriban azonban ez csak egy volt a sok újonnan megtalált barlang közül, így további kutatásával egészen 2007 nyaráig nem is foglalkoztunk. Akkor tűnt fel a barlangból kiáramló erős huzat, amin fellelkesülve a Szent Özséb Barlangkutató Csoporttal közös kutatásba fogtunk. Nagy mennyiségű humuszos kötőanyag eltávolítása után járhatatlan szálkőhasadék állta utunkat, ami a továbbjutást erősen lelassította. Mivel a telet kellemesebb bontásokkal töltöttük, egészen 2008 tavaszáig nem sikerült áttörést elérni.

Kezdetek

2008. május 13-án 6 m hosszú táró kihajtásával végre járható hasadékba értünk. Sajnos, a barlang 13 méteres hosszát épphogy csak megdupláztuk, a szűk kis hasadék alján újabb eltömődés állta utunkat, amiből azonban süvített kifelé a huzat! Az eleinte könnyű törmelék bontás hamarosan újabb táróhajtássá fajult. 5 méternyi keserves szálkő-tágítás árán június 8-án a két legvékonyabb kutatónak sikerült átréselődnie a barlang első termébe. 420 óra bontás után végre ott

A barlang első terme: a Rózsát-terem

álltunk egy új barlangrendszer kapujában. Független és állócseppkövek, lefolyások, 1–2 méteres cseppkögyertyák és a tetarátamedencék látványától fellelkesülve úgy gondoltuk, már ezért megérte a sok munka. Mivel társainkat nem szerettük volna kihagyni a további felfedezésből, a terem felderítése után egy hasadék bejáratától fordultunk vissza, melyben hosszan pattogva gurult a ledobott kő az ismeretlenbe...!

Két napra rá újból a helyszínen voltunk. Kora reggeltől késő estig tágitottuk a *Százpatronos*-nak elkeresztelt szűk hasadékot, hogy mindenki leférjen az új járatba. Este 10 óra után indultunk neki a mélybe vezető, szépen oldott, ám igencsak szűkös hasadék felderítésének, ami 18 méterrel lejjebb kis termecskébe vezetett. Itt a szálkőmennyezet meredeken hajlott le a löszös kitöltésre, mely fölött néhány centis részből jött a huzat! Az eltömődést rövid idő alatt járhatóvá bontottuk, azonban a további bejárást a hét végére halasztottuk.

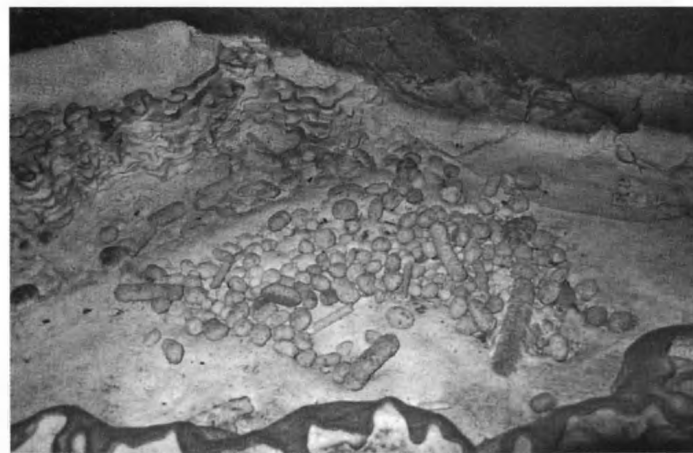
Nem várt folytatás

A Vacska-barlang az alsó szintű barlang bejáratok tipikus példája. Ez nem is meglepő, hiszen a Csévi-szirtek alsó részén található. Az azonban már érdekesebb, hogy eddig csak lefelé mentünk és a több mint 40 méteres mélységben még mindig szembe fúj a huzat! Mivel ez a levegő csak a jelenlegi bejáratnál magasabbról jöhet, június 15-én komolyabb felfedezésre készültünk.

Szűk átbújó után, egy szépen oldott magas terembe érkeztünk be, aminek oldalából egy nagyobb om-

Kisebb oldalterem 40 m mélyen

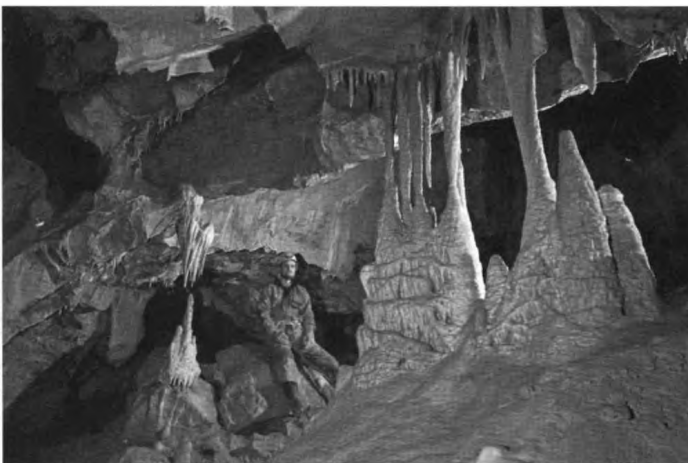
A tetarátamedencékben gyakoriak a barlangi gyöngyök

ladékon keresztül már felfelé vezetett tovább a járat. A kövek között átbújva tágas, meredek folyosóba érkeztünk, melynek nagy részén az aljzatot látványos cseppkölefolys borította. Feljebb újabb hasadék következett, szép cseppkövekkel és elszűkülő kisebb oldalágakkal, kürtökkel. Mire mindent felderítettünk és számba vettük a további bontási helyeket, el is ment az idő. Elégedettek is voltunk az aznapi felfedezéssel, azonban kifelé menet megnéztük még a folyosó alját is, ahol egy cseppköves átbújó után kisebb járat következett. Ennek végében szép cseppköves termet találtunk, narancsszínű lefolyással és egy kis tetarátás mederrel. A barlangi gyöngyökkel teli meder végénél, a szűk járat egy nagyobb terem mennyezetébe torkollott. 5 méterrel lejjebb ferde fal látszott, az aláhajló oldalfalak miatt azonban szabadon lemászni nem lehetett. Mivel felszerelésben nem készültünk aknára, egy szál kötéllel csusszantunk le az ismeretlen járatba. Egy 10 m széles terembe érkeztünk, amit gyönyörű cseppkőképződmények

díszítettek. Innen tágas folyosó vezetett tovább egyre mélyebbre, míg végül egy nagyobb teremben 7 m hosszú, 4 m széles és 2 m mély löszbe vágódott kanyonhoz értünk. Itt több oldalágat és kürtöt derítettünk fel. A barlang hossza ezzel a felfedezéssel meghaladta a 400 métert, mélysége pedig a 70 métert.

Ezután a legfontosabb feladat a barlang biztonságos lezárása volt, hogy a Pilis-hegységben egyedülálló cseppkőgazdagságú és nagyrészt érintetlen barlangot megóvjuk. Ezzel párhuzamosan megkezdődött a járatok poligonozása, az útvonalak kijelölése és a szűkebb részek kitágítása. A két egyesület összefogásának és a sikereknek köszönhetően mindig voltunk annyian, hogy a hálátlanabb feladatok mellett azért a feltáró kutatás is folytatódjon.

Június 28-án az erősen huzatoló *Lég-csővet* néhány óra alatt átbontva, több mint 300 méter cseppkővekben gazdag járatot fedeztünk fel. Ekkor tárult fel a Pilis legnagyobb barlangterme, és a már megszórt cseppkőgyertyák és temérdek barlangi gyöngy mellett egy csaknem 3 méteres vaskos cseppkőoszlop is díszítette az új járatokat. A *Nagykőháti*-nak elkeresztelt terem oldalában találtunk egy 15 m hosszú, csak kúszva járható szálkő-csővet, amely a tágas cseppkőves járatoknál is jobban felkeltette az érdeklődésünket. Ennek a teljesen elszűkülő

Makacs macska-csarnok 55 m mélyen

végéből jött ugyanis a barlang bejáratától követett fő huzat! A hegy belseje felé mutató *Főnyomó-cső* tehát kiemelt kutatási célponttá vált, így belefogtunk egy minden eddiginél nehezkesebb tárohajtásba.

A szálkő-tágítás mellett tovább folyt a külső részek felderítése és poligonozása. A *Nagykőháti-terem* 20 méteres cseppkőfalán felmászva fedeztük fel a mintegy 100 méter hosszú *Pszichés-ágot*, ami a térkép alapján néhány méterre megközelítette a szomszédos *Rejtektút-barlang* járatait. Augusztus 2-án két oldalról kíséreltük meg a két barlang összekötését. A poligon alapján, valamint rádió adó-vevőkkel kommunikálva sikerült is a bontási pontot megtalálni, legalábbis a *Vacska-barlangban*. A *Rejtektút-barlang* legközelebbi termében ugyanis nyoma sem volt annak, hogy nem sokkal alatta mennyi járat található. Kitértő bontással

Kalcitkristályok az Ablakos-kürtőben

és egy kis szerencséivel azonban estére sikerült a tömör agyagos kitértést átásni. Ezzel a *Vacska-Rejtektút-barlangrendszer* hossza meghaladta az egy kilométert!

Míg a *Főnyomó-cső* szálkő-tágítása továbbra is lassan haladt, a barlang többi részén folyamatosak voltak a kisebb feltárások, amelyek eredményeképpen októberre a rendszer hossza már meghaladta az 1400 métert! Annak ellenére, hogy a bontásoknál sokkal több időt fordítottunk a tágításokra, térképezésre és egyéb védelmi,

valamint dokumentációs feladatokra, hétről-hétre volt valami újabb felfedezés. Október 5-én aztán végre megadta magát a *Főnyomó-cső*. Több mint 8 méter keserves bontás után kisebb járható hasadékba értünk, amiből nagyobb terembe tudtunk felmászni, melynek 10 m magas ferde falát csaknem 2 méteres fehér cseppkőgyertya díszítette. A *Teremőr*-nek elkeresztelt cseppkő mögött egy hasadék vezetett még 25 méterrel feljebb, ami a *Végtelen-hasadék* nevet kapta. Egy igazi hasadék-labirintus, cseppkövekkel, kitett mászásokkal, szépen oldott mellékkürtőkkel. Több mint 400 m szabad járat, újabb bontási helyek és rengeteg térképezni való várt ránk. December végéig további hasadékokat, termeket találtunk, és a folyamatos térképezésnek köszönhetően csaknem minden járatot végig is poligonoztunk. A Vacska–Rejtektút-barlangrendszer hossza év végére meghaladta a 2400 métert, vertikális kiterjedése pedig a 104 métert (-74 m, +30 m).

December 28-án a barlang legmélyebb pontját bontottuk lefelé. A nap vége felé a szűk kis agyagos hasadékban egy lyuk nyílt, amiből fűjt szembe a huzat, a ledobott kő pedig 10 másodpercet pattogott. A 2008-as év utolsó bontásának utolsó órájában volt ez, de nem bánkódtunk, a 2009-es évünk legalább biztosan jól fog kezdődni...!

NEW LARGE CAVE IN THE PILIS MOUNTAIN **The Vacska–Rejtektút-cave system**

SUMMARY

The closely working ARIADNE Karst and Cave Explorer Association and the St. Özséb Cave Explorer Group found a 2400 m long and 104 m deep cave system in the Pilis Mountain at the Csévi cliffs between June and December, 2008. With these parts the cave became the 20th longest cave in Hungary in less than half a year. The cave is a three dimensional labyrinth that was formed underwater similar to the nearby Leány–Legény–Ariadne cave system and it is very rich in formations. Besides the 1–2 m high stalagmites, stalactites, diverse flowstones it can be found cave pearls in great numbers in the tetarate pools. There is also an interesting 4 m wide and 2 m deep canyon in loess.